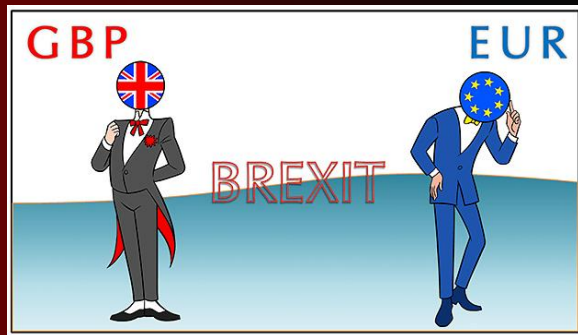

Ako ďalej v Európe po Brexite?

PETER GONDA

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. STEFANIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE

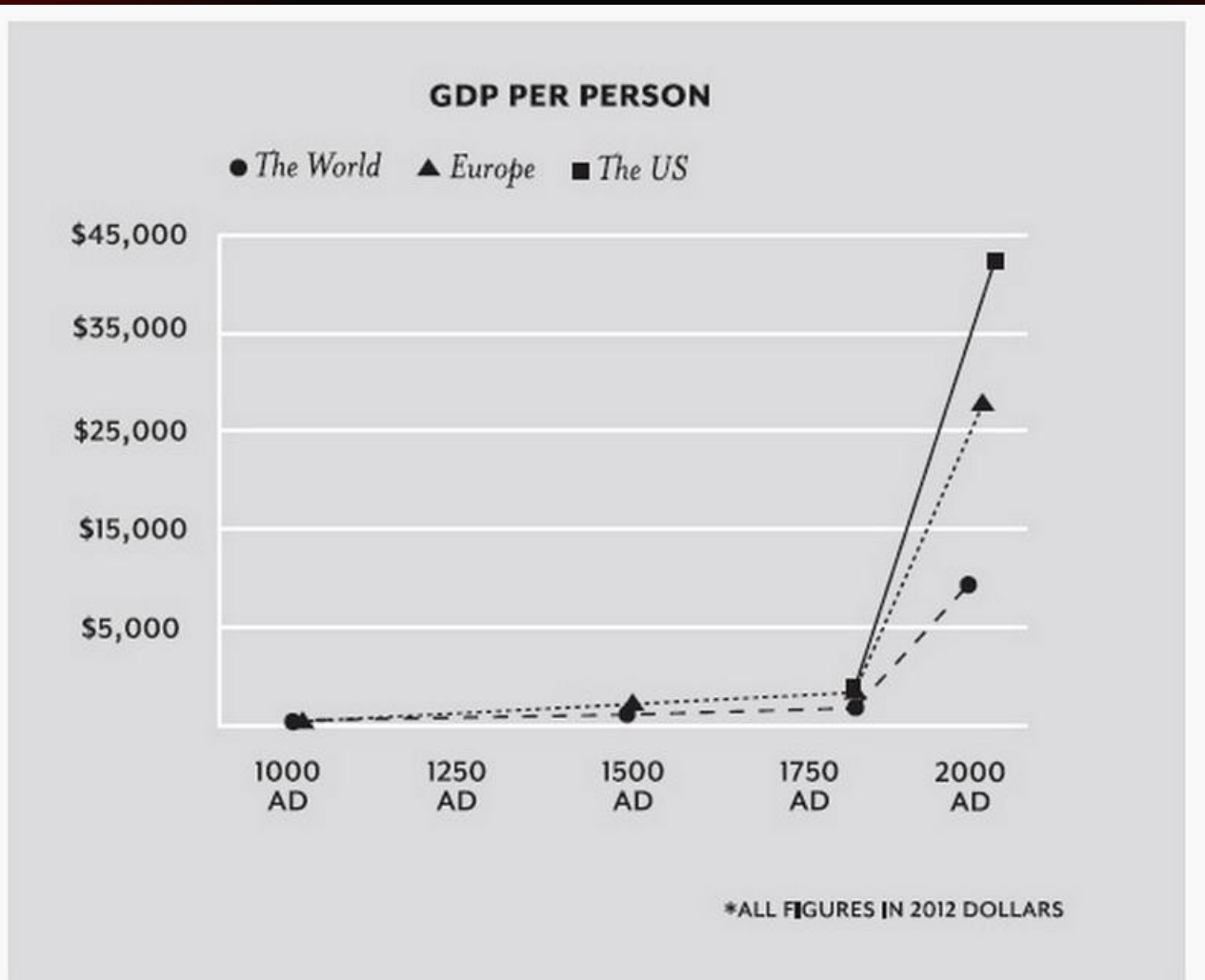
Prednáška, organizovaná Sokratovým inštitútom
(Ekonomická univerzita v Bratislave, 7. marec 2017)

Východiská

EÚ v ostatnom období (tak ako sa vyvíja) čoraz viac podkopáva základy (princípy) ekonomického a iného úspechu Európy (a celkovo Západu)

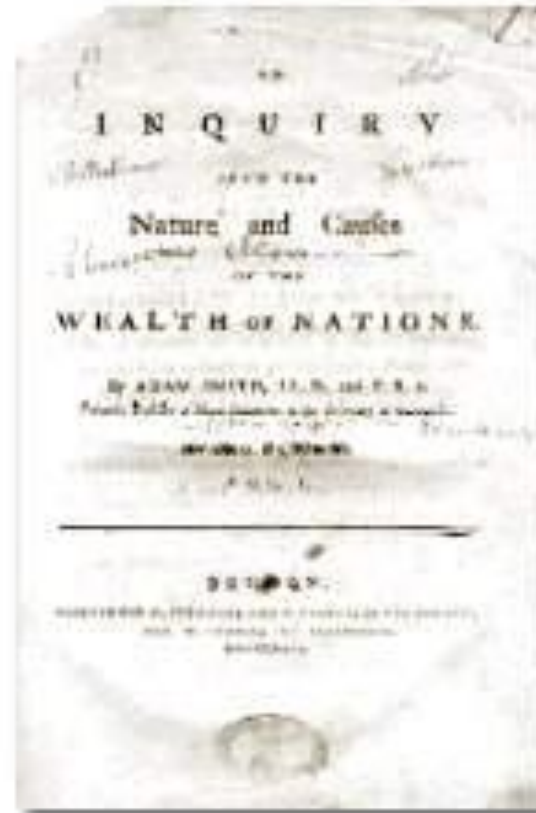
Východiská

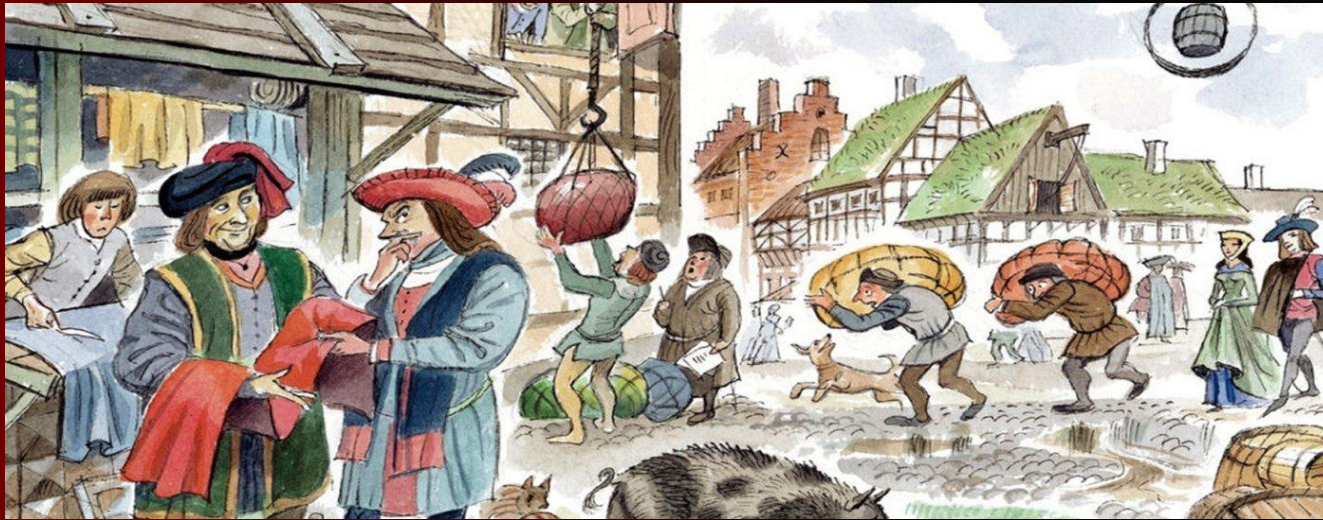
Credit: Economic Growth: Unleashing the Potential of Human Flourishing

Východiská

Základy / korene ekonomického úspechu Európy (a Západu)

Východiská

Liberat!on

Competition

Východiská

„...človek unesený pôvabom vlastnej koncepcie vládnutia...si predstavuje, že vie usporiadať členov veľkej spoločnosti tak, ako figúrky na šachovnici. Neberie do úvahy, že šachové figúrky sa môžu pohybovať len z donútenia rukou, zatiaľ čo na veľkej šachovnici ľudskej spoločnosti má každá figúrka vlastný zdroj pohybu, odlišný od toho, ktorý by jej chcel vnútiť zákonodarný zbor.“

Adam Smith, 1759

Východiská

„Problémy vyvolané vedomým riadením ekonomických záležitostí na národnej úrovni sa zvyrazňujú, ak sa to isté skúša na nadnárodnej úrovni.(...) Rastie nevyhnutnosť spoliehania sa na donucovanie.“ (1944)

Friedrich August von Hayek
(1899 - 1992)

„Výsledným efektom jednotnej európskej meny by bolo upevnenie zdrojov a koreňov zla, ktoré pochádzajú z vládami vytvorených monopolov na vydávanie peňazí“
(1976)

Východiská

1. Namiesto 4 ekonomických slobôd prevládajú centrálné regulácie ľudí a politik a centrálné riadená harmonizácia
2. Európska integrácia stojí na mýtoch a ide proti podstate konkurencie, trhu, ekon. integrácie, zdrojom bohatstva a proti základom slobody a prosperity (nielen) Európy

Východiská: eurozóna

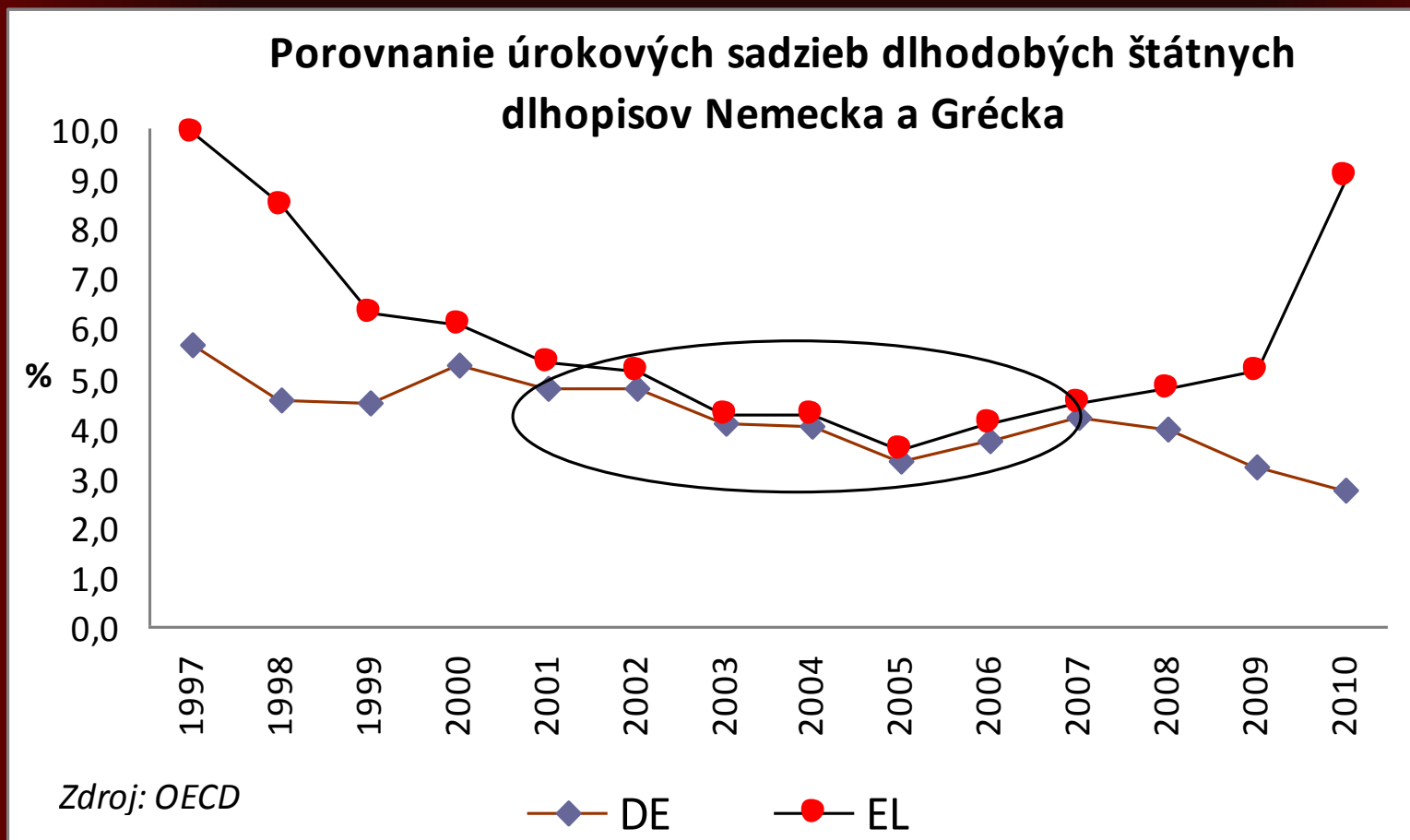
Eurozóna ako experiment postavený (aj) na deformovanej predstave o európskej ekonomickej integrácii

Euro/zóna: politicky motivovaný menový experiment európ. štátov so spoločnou nekrytou menou a centrálnou bankou, prehlbujúci centrálnu harmonizáciu a umožňujúci financovanie vládnych deficitov krajín eurozóny ECB

Východiská: eurozóna

Euro deformuje ekonomické signály: úroky a výmenný kurz

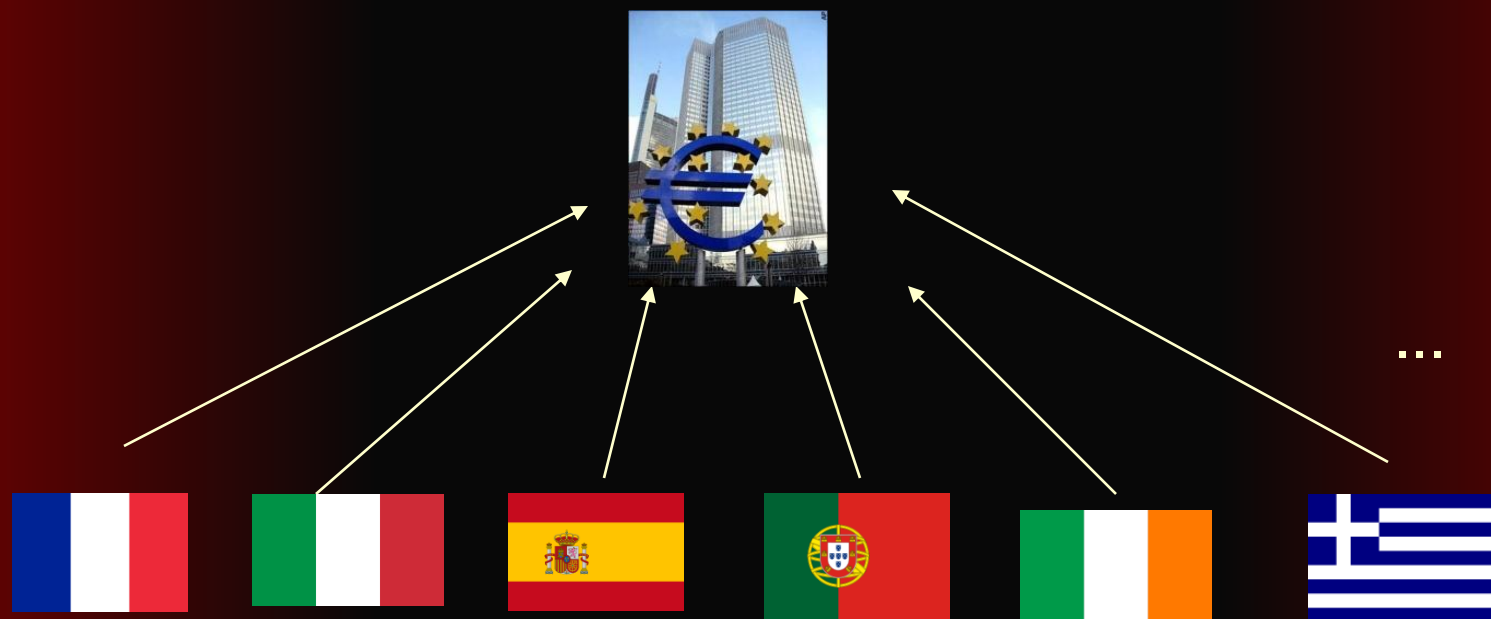

Poznámka: Úrokové sadzby zodpovedajú ročným výnosom štátnych dlhopisov so splatnosťou 10 rokov. Legenda: DE – Nemecko, EL - Grécko

Východiská: eurozóna

Euro prehľbuje fiškálnu nezodpovednosť

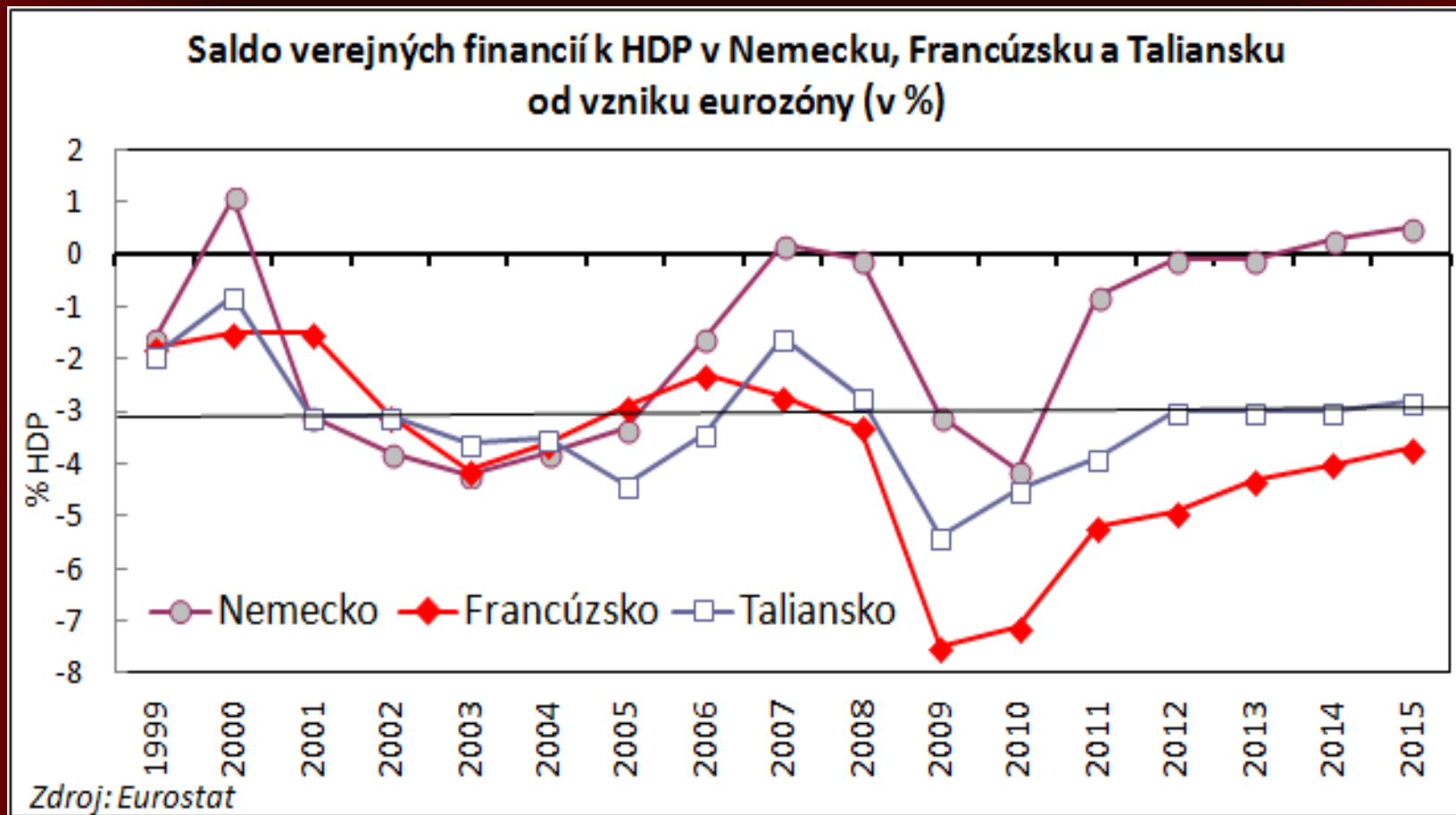
„Eurotragédia spoločnej pastviny“

- „motivácia vlád eurozóny externalizovať náklady [spojené s rozpočtovými deficitmi a ich dôsledkami] cez euro aj na daňovníkov, voličov a držiteľov eura mimo ich krajiny – motivácia vlád zadlžovať sa

Východiská: eurozóna

Euro prehľbuje fiškálnu nezodpovednosť

Východiská: eurozóna

Euro prenáša zodpovednosť za dlhy, prelieva záruky a náklady za iných v eurozóne (podporuje *morálny hazard*)

Objemovo nadmerné implicitné verejné dôchodkové dlhy a ich eurofinancovanie (napr. približne 200% HDP vo Francúzsku a v Taliansku).

= riziká značných nákladov držiteľov eura v budúcnosti

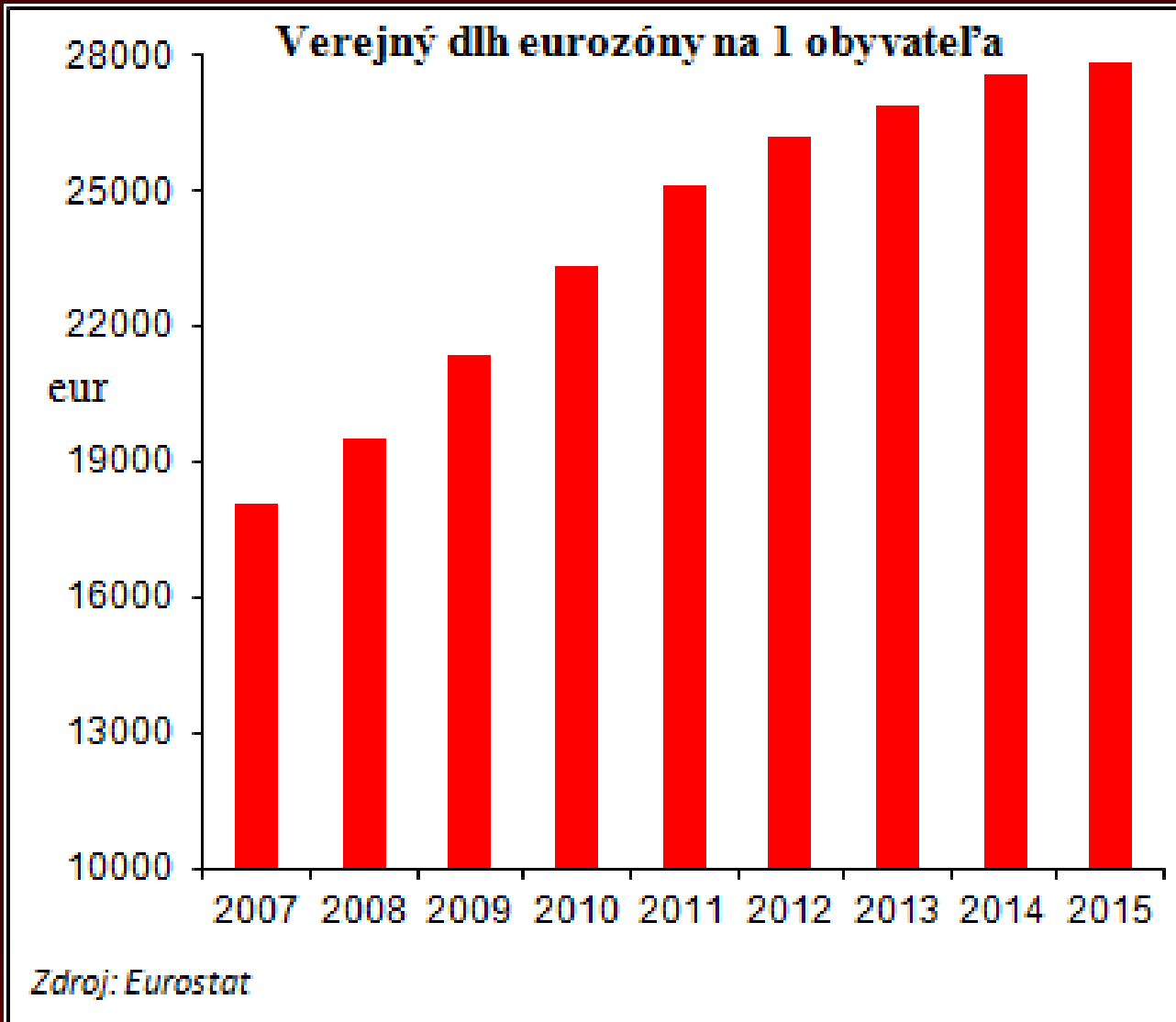
Východiská: eurozóna

Pasca (dôsledkov) snáh o riešenie problémov v eurozóne:

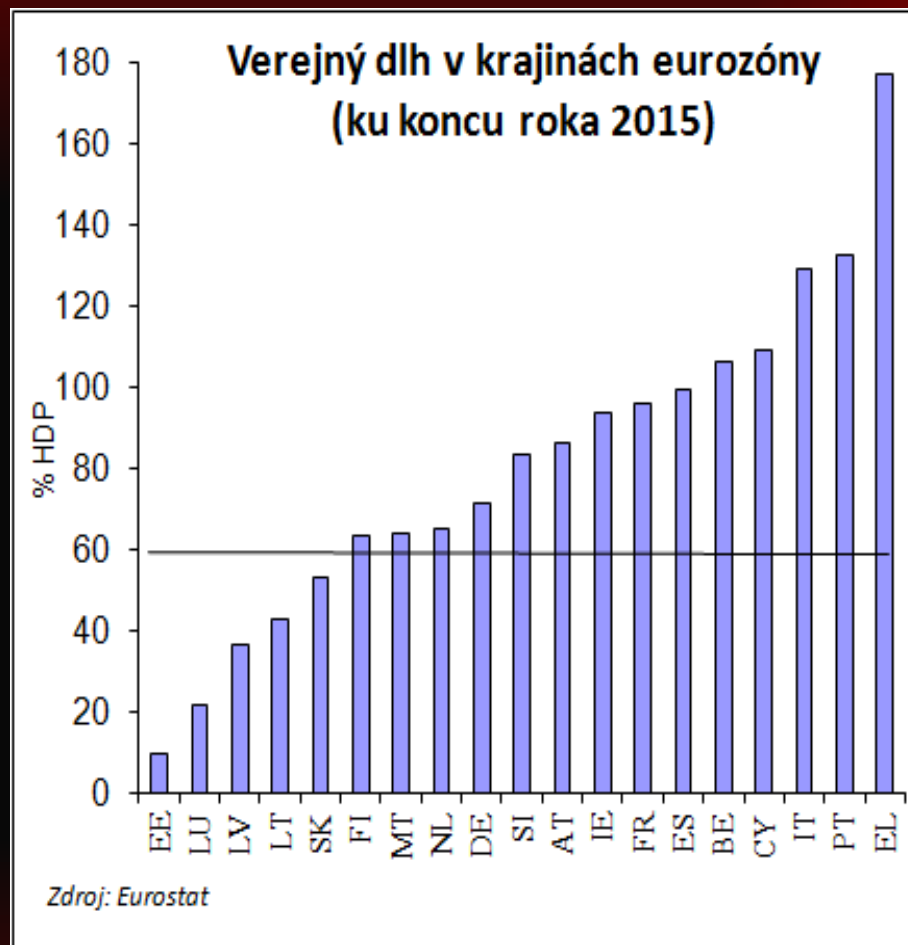
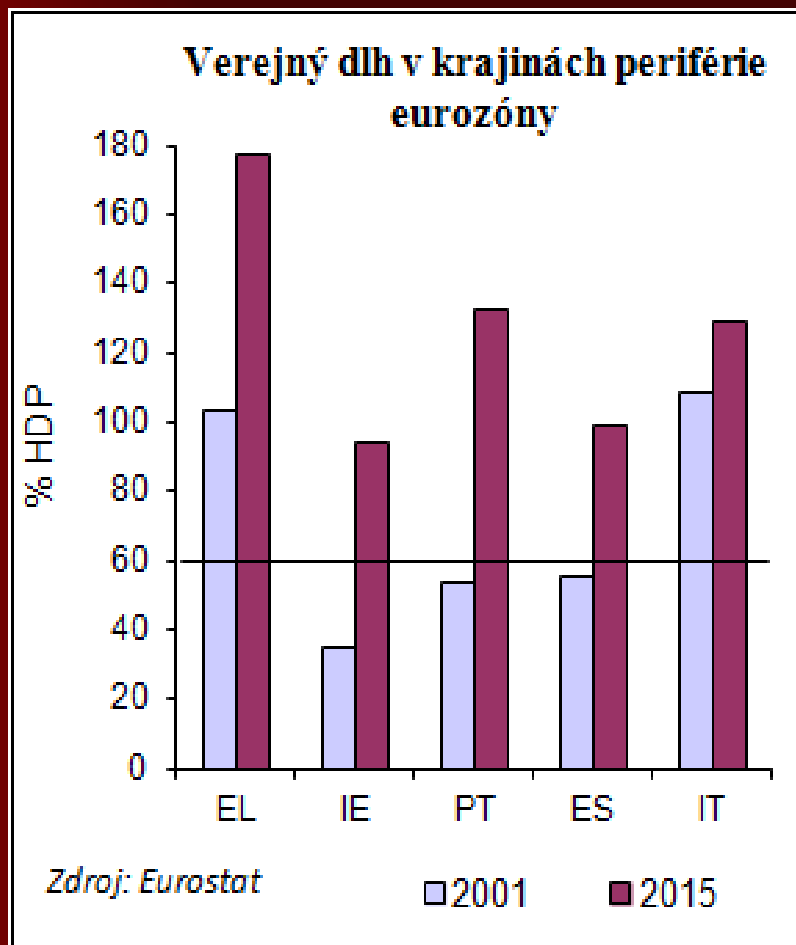
- Euroval a iné bail-outy (EFSF, EFSM, ESM), EFSI,..
- realizované nástroje ECB (SMP, OMT, TARGET 2, LTRO, QE, znižovanie základnej úrokovej sadzby...) + kroky k fiškálnej únii,..

Východiská: eurozóna (dôsledky)

Východiská: eurozóna (dôsledky)

Legenda: DE – Nemecko, LU – Luxembursko, LV – Lotyšsko, LT – Litva, EE – Estónsko, FI – Fínsko, AT – Rakúsko, IT – Taliansko, MT – Malta, BE – Belgicko, SI – Slovinsko, NL – Holandsko, SK – Slovensko, FR – Francúzsko, CY – Cyprus, PT – Portugalsko, IE – Írsko, EL – Grécko, ES - Španielsko

Východiská: eurozóna / EÚ (dôsledky)

Východiská: eurozóna / EÚ (dôsledky)

Východiská: zhrnutie

1. Kľúčový problém európskej ekonomickej integrácie: sociálno-inžinierska snaha z centra vytvárať podmienky pre čo najmenej rozdielov v Únii a reálne smerovanie k politickej centralizácii
2. Súčasná podoba EÚ a jej smerovanie je chybná(é) a škodlivá(é) pre fungovanie (spoločného) trhu, ekonomickej integrácie a pre slobodu, prosperitu a spoluprácu a bezpečnosť ľudí.
3. Potrebné presmerovanie...

Hraničné alternatívy budúceho vývoja

Brexit: nebezpečenstvo?, príležitosť?, signál?, ponaučenie?

Biela kniha Európskej komisie (III/2017):

1. scenár: „pokračovanie“ (status quo, vrát. realizácie prijatých dokumentov,..)
2. scenár: „iba jednotný trh“
3. scenár: „tí, ktorí chcú, robia viac“ (viacrýchlostná EÚ)
4. scenár: „menej, ale efektívnejšie“
5. scenár: „oveľa viac spoločne“
(federálna, politická únia)

„Nová vízia pre Európu“ (XII/2017)

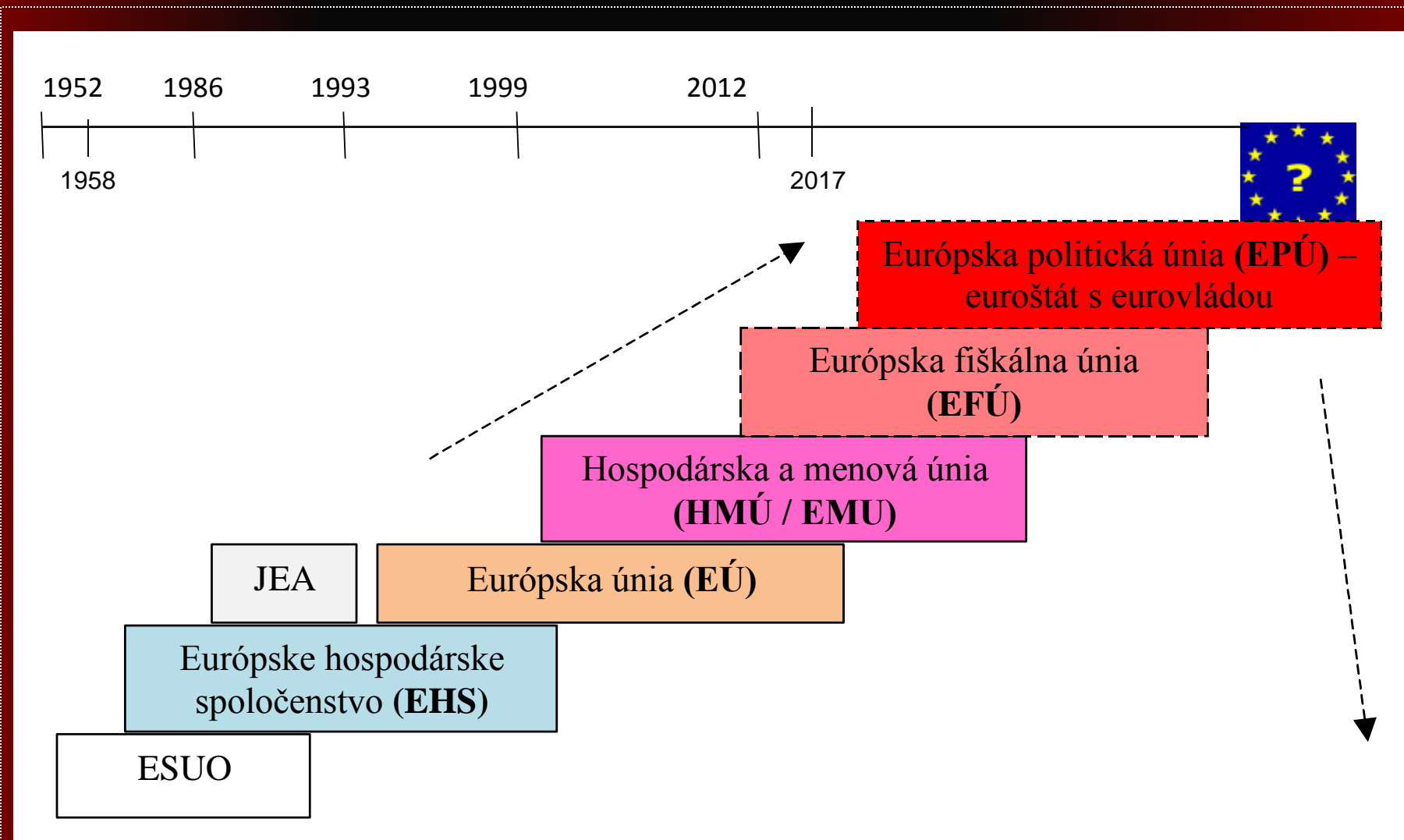

Hraničné alternatívy budúceho vývoja

1. Status quo (menová únia bez fiškálnej únie)
2. Politická únia (menová únia s fiškálnou úniou v euroštáte)
3. Bezcolná zóna voľného obchodu bez centr. harmonizácií a regulácií (*Európska zóna slobodného trhu*)
4. Mimo eurozóny, EÚ (rozpad alebo rozdelenie, jednostranné vystúpenie z eurozóny, prípadne aj z EÚ) – v EFTA,...

Hraničné alternatívy budúceho vývoja

Legenda: ESUO: Európske združenie uhlia a ocele; JEA – Jednotný európsky akt

Žiaduca alternatíva

- = návrat ku koreňom slobody a prosperity:
- osobná sloboda a osobná zodpovednosť,
- rešpekt k vlastníctvu a vlastníckemu právu,
- konkurencia, podložená diverzitou,
- decentralizácia, právo na secesiu,
- zmluvná sloboda a dodržiavanie zmlúv a iných dohôd,...

The logo for 'Free Society' is written in a highly decorative, cursive script. The word 'Free' is positioned above 'Society', and both are intertwined with elaborate flourishes and loops.

Decentralisation

V reformovanej EÚ (ak to bude možné, napríklad v podobe alt. 3.) alebo mimo eurozóny / EÚ (alt. 4.):

- rýchle a krátkodobé a najmä systémové a dlhodobé opatrenia na riešenie ekonomických problémov a
- dobrovoľné formy ekonomickej a inej spolupráce

Žiaduca alternatíva

Systemové zmeny (napríklad v rámci eurozóny a EÚ)

- menová a banková reforma s podmienkami pre fungovanie slobodného trhu peňazí s menovou konkurenciou a slobodou (v eurozóne bez ECB)
- reformy verejných financií s cieľom nedeficitného hospodárenia vlád so znižujúcimi sa kompetenciami a intervenciami (napr. úpravou Paktu stability a rastu)
- liberalizácia, deregulácia a podmienky na slobodné trhy mimo trhu peňazí (vrát. zrušenia regulácií vo vnútri Únie a cieľ voči iným, eurofondov, CAP-u a pod., spolu s umožnením fungovania podmienok pre ďalšie slobody, vrátane práva na secesiu,..)

Žiaduca alternatíva súčasného eura

Slobodný trh peňazí s menovou slobodou a menovou konkurenciou

Základné predpoklady: odstránenie legislatívnych a iných centrálnych prekážok slobodného trhu peňazí.

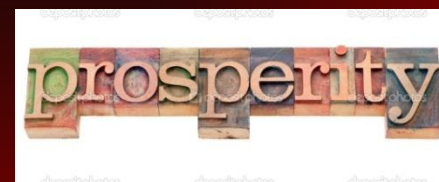
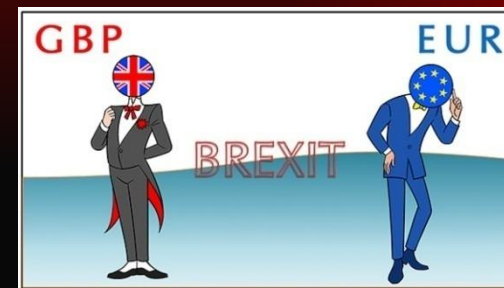

hnutie za slobodné peniaze...

Žiaduca alternatíva

Brexit:

- príležitosť (nielen pre UK), najmä z dlh. pohľadu (napriek rizikám národného protekcionizmu a iným problémom):
- impulz, signál, spúšťač, výzva na:
- ukončovanie a ukončenie vytváraného mocenského monopolu v Únii a na
- presmerovanie eur. integrácie na reálnu integráciu, dobrovoľnú spoluprácu ľudí v Európe, postavenú na návrate k hodnotám Západu a zdrojom slobody a prosperity napr. Európy,
- ...

Peter Gonda
Konzervatívny inštitút M.R. Štefánika

petergonda@institute.sk, petergonda@gmail.com
www.petergonda.sk, www.konzervativizmus.sk